

Justitiedepartementet
Ju2025/00641

Yttrande över betänkandet Ersättningsregler med brottsoffret i fokus (SOU 2025:23)

Tingsrätten har granskat betänkandet utifrån de aspekter som domstolen har att beakta. Tingsrätten har i huvudsak ingen erinran mot förslagen. När det gäller avsnitt 8 lämnas dock följande synpunkter och kommentarer.

Föräldrars principalansvar

Tingsrätten ställer sig tveksam till att en skärpning av vårdnadshavarnas skadeståndsansvar kommer att få en brottspreventiv verkan. Som utredaren konstaterar finns det inget stöd för att ett skärpt principalansvar skulle öka föräldrars incitament att försöka förebygga att barnet begår brottsliga gärningar eller i övrigt ge en handlingsdirigerande effekt. Tingsrätten instämmer i utredarens uppfattning om att de flesta föräldrar gör vad de kan för att förhindra att deras barn begår brott, oavsett om de riskerar att drabbas av ett direkt skadeståndsansvar eller inte.

Tingsrätten ansluter sig även till det Mårten Schultz anför i sitt särskilda yttrande om behovet av en övergripande utvärdering av vårdnadshavares principalansvar. Som framgår av det särskilda yttrandet finns det anledning att utvärdera vilka samhälleliga effekter skadeståndsansvaret får för återanpassningen av unga som begår brott och för deras familjer.

Därutöver ser tingsrätten ett behov av en översyn av de processuella reglerna om hur skadeståndsanspråk mot vårdnadshavare handläggs. Som framgår av de synpunkter utredarna inhämtat från domare vid några av landets tingsrätter är det svårt att få vårdnadshavare delgivna i tid. På grund av de utsättningsfrister som domstolarna har att förhålla sig till i ungdomsmålen kommer skadeståndsanspråk ofta in till tingsrätten tätt inpå huvudförhandlingen. Det kan då ifrågasättas om vårdnadshavarna får skäligt rådrum att ta ställning till kravet och förbereda sig. Tingsrätten konstaterar att dessa frågor kommer att fortsätta vara aktuella och i viss mån få ökad betydelse om vårdnadshavares skadeståndsansvar skärps ytterligare. Tingsrätten instämmer även i de övriga synpunkter som tingsrätterna har lämnat avseende svårigheterna för vårdnadshavare att förstå sin roll och avge sin inställning vid huvudförhandlingen.

I utredningen framförs att de praktiska konsekvenserna av delgivningsproblem förväntas att bli mindre eftersom målsäganden ska kunna få brottsskadeersättning även i de fall skadeståndsanspråket mot vårdnadshavarna återkallas på grund av bristande delgivning. Tingsrätten konstaterar att förslaget inte innebär någon egentlig förändring av

domstolarnas handläggning av skadeståndsanspråk eftersom delgivningsförsök fortfarande kommer att behöva göras som tidigare.

När det gäller möjligheten att delge vårdnadshavarna genom tillgänglighetsdelgivning lämnar tingsrätten följande synpunkter. Som konstateras i utredningen kommer förutsättningarna för att använda tillgänglighetsdelgivning vara uppfyllda i förhållandevis få fall. Delgivningsformen kommer endast kunna användas när åklagaren för målsägandens talan och det på förhand går att bedöma när åtal kommer att väckas. Tingsrätten bedömer att förslaget inte kommer att underlätta domstolens handläggning i någon egentlig mån. Att vårdnadshavare skulle bli uppmärksammade på och medvetna om att det kan bli aktuellt med skadeståndsanspråk mot dem redan under förundersökningen är dock positivt.

I handläggningen av ärendet har deltagit lagmannen Catarina Barketorp, chefsrådmannen Anders Larsson och rådmannen Golshanak Fatahian. Tingsfiskalen Ebba Sigfrid har föredragit ärendet.

Catarina Barketorp

Ebba Sigfrid